

mijloacelor prin care ar putea face evoluția sa în rolul profesorului Claretta, rol ce nu prea i se potrivește din pricina handicapului de vârstă. Cristian Grosu și Silvius Iorga, ambii foarte tineri, au încă și mai multe dificultăți în acest sens. Elena Ivanca, Cătălin Herlo, Patricia Boaru, Irina Wintze, Ramona Dumitrean, Miriam Cuibus, Ruslan Bârlea, Anca Hanu, Dan Chiorean și Cătălin Codreanu semnează treceri prin scenă ce au și ele nevoie de un plus de precizie. Spectacolul însuși solicită un ritm mult mai strâns decât a fost cel de la premieră. După cum se vede, se impun destul de multe ameliorări spre a se ajunge la valoarea dorită. La creșterea „ratingului” montării.

Teatrul Național din Cluj – Un caz clinic de Dino Buzzati. Traducerea: Cornel Mihai Ionescu. Direcția de scenă: Claudiu Goga. Scenografia: Cristian Rusu. Cu: Elena Ivanca (Gloria), Ion Marian (Ment), Petre Băcioiu (Spanna, Bolnavul 2), Cătălin Herlo (Gobbi, Domnul corpolent, Bolnavul de la etajul III), Cornel Răileanu (Giovanni Corte), Melania Ursu (Mama), Patricia Boaru (Lucia, A doua femeie bolnavă), Irina Wintze (Anita), Ramona Dumitrean (Bianca), Ionuț Caras (Profesorul Claretta), Ruslan Bârlea (Mascherini), Miriam Cuibus (O femeie bolnavă), Silvius Iorga (Bărbatul palid), Anca Hanu (Infirmiera, Femeia necunoscută), Dan Chiorean (Bolnavul 1), Cătălin Codreanu (Infirmierul șef). Data premierei: 18 octombrie 2008.

Elisabeta POP

Nu e timp pentru emoții...

După câte știu, tema biblică a celor Zece Porunci n-a prea constituit obiectul vreunei piese, sau hai să-i spun al unui text destinat scenei. Am citit piese ale căror personaje sunt Cain, Abel, Mironosițele, Adam și Eva, Sfânta Fecioară, Maria Magdalena, Evangheliștii, Iisus însuși, dar niciuna în legătură cu cele zece porunci. Știm doar că celebrul film *Decalog* al unui renumit regizor polonez, pe numele său Krzysztof Kieslowski, a fost o importantă surpriză pentru noi, cei cărora ni se confiscase dreptul la credința în Dumnezeu.

Iată de ce m-a interesat în mod deosebit *Decalog*, spectacolul de la Arad al regizorului și directorului Teatrului Clasic „Ioan Slavici”, Laurian Oniga, autor și al scenariului.

Nu de mult a apărut la Cluj, la „Apostrof”, un volum intitulat chiar *Cele zece porunci*, cuprinzând răspunsurile unor scriitori sau intelectuali de diverse profesii, la Ancheta inițiată de redactorul-șef al revistei, poeta și profesoara universitară de filosofie Marta Petreu. Comentariile Poruncilor biblice se pot citi cu un interes extraordinar, așa încât, e firesc, mi-am zis, să poată constitui și un solid motiv scenic.

Nu e simplu, observ de la început, să vizualizezi, să transpui în imagini scenice, niște abstracțiuni, niște maxime. Ei bine, Oniga a găsit o soluție rezonabilă, plauzibilă, ajutat ce-i drept, de colaboratorii săi, Ștefan Cepoi (asistent regie și mișcare scenică), Laurian Popa (decor), de ing. Lucian Moga (*light-design*), de Cristian Luchian (concept video-proiecții) de Adelin Ghionghioșan (proiecții). El a optat pentru o formulă potrivită cu intențiile prezente și viitoare (mă gândesc la posibile turnee în străinătate): un spectacol de step și pantomimă.

În scenă intră artistul etern, clovnul – superbă metaforă – puțin trist, gânditor și melancolic. Liliana Balica joacă elegant și pune multă finețe, delicatețe și sfială în personajul acesta. E prezentă continuu în scenă, ca un fel de martor sau ghid

al umanității. Clovnul răsfoiește marea carte (și la propriu și la figurat), sfânta carte a înțelepciunii și, încet-încet, pe fundal apar, pe rând, parcă fâșnind din Biblie, Poruncile, și încă în patru sau cinci limbi (plus maghiara, ca în cunoscuta glumă, dar aici binevenită, pentru că în Arad sunt mulți maghiari). În scenă mai intră și rămân ca un memento, doi bătrâni, nimeni alții decât MAMA și TATAL care trebuie cinstiți, conform Poruncii a cincea: „Ca bine să-ți fie ție și mulți ani să trăiești pe pământ”. Ei se duc de colo-colo, speriați, confuzați și singuri, uitați cumva de copiii lor, îmbrăcați modest, uituci, triști. Ovidiu Ghiniță și Adriana Ghiniță joacă extrem de convingător stările bătrâneții. Gesturile lor sunt specifice vârstei, au întipărită pe fețe o mirare trist-copilărească, au candoare, bună-cuviință și demnitate.

Primele patru Porunci, cele care se referă la Divinitate, cu un conținut ceva mai abstract, au fost dificil de ilustrat scenic, totuși a impresionat scena în care doar bătrânii se mai apleacă pioși la icoanele din iconostas, tinerii ocolind Biserica sau poate chiar „luând numele Domnului în deșert”.

În continuare însă, scenă după scenă, publicului i se înfățișează posibile interpretări ale cunoscutelor, dar prea puțin respectatelor Porunci. Intrarea în scenă a generației tinere, a Viitorului oricărei nații, este o splendidă, dar îngrijorătoare defilare, aproape o mărșăluială ritmică, repetabilă, stresantă: spre locurile de muncă, spre acele spații destinate profitului maxim, în care oamenii trebuie să se comporte ca roboții: disciplinați, preciși, eficienți. Nevoți să devină sclavii banului și ai tehnicii superavansate. Unde să mai încapă aici emoția? Și pe cine mai interesează ea? Seara, ei bine, seara ei cad frânți, abia dacă mai apucă să mănânce încă un sandwich de la *fast-food* și să moăie la televizor. Îmbrăcați aproape uniform, ei își pierd încet, dar sigur identitatea (costumele sunt bine gândite de Oana Văran Goia). E un univers cu „lume multă și oameni puțini”, cum spunea cineva. Oameni care se supun altor legi, cum ar fi cea a comerțului *online*, a integrării și postintegrării europene, a protecției consumatorului etc. Actorii tineri ai trupei arădene, bine conduși de coregrafa Andreea Păduraru, ne-au arătat o fațetă neștiută a talentului lor: bat bine stepul și mimează credibil posibile situații reclamate de scenele comentate. Bravo! Iată numele lor: Zoltán Lovas, Bogdan Costea, Andrei Elek, Carmen Vlaga, Angela Petrean, Oltea Blaga, Ionel Bulbuc, Sorin Calotă, Alina Danciu, Etelka Magyari, Levente Kocsárdi, Marian Parfeni.

Impresionant mi s-a părut și contrastul fin subliniat în comentariul Poruncii a opta: să nu furi! Una e să furi un portmoneu (și aici românii se dovedesc ași, am simțit-o pe pielea noastră cel puțin o dată în viață), și alta e furtul cel mare, calificat cum se zice, ba chiar „ocrotit” uneori de ticăloșii politicieni: furtul voturilor, păcăleala și prostirea unei nații; aici porunca a opta se topește în a noua, cea care ne îndeamnă să nu mințim... Scena cu urna și cabinele de vot e foarte bine gândită și firesc adusă spre cea mai strictă realitate românească: cabina devine o capcană în care se intră ușor, dar nu se mai poate ieși... Iar apariția candidatului ipocrit care promite alegătorilor marea cu sarea, cameleonică ființă, capabilă să ia chipuri variate, de la unul angelic la altul hidos, precum cel al lui Arturo Ui sau Hitler, este îndelung aplaudată (Adelin Ghionghioșiu e cu atât mai convingător cu cât *nu* e actor).

Poate excesiv lungită, scena în care, conform poruncii a șaptea, suntem îndemnați să nu trăim în desfrânare, este rezolvată cu decență, fără nicio notă vulgară, ceea ce e de apreciat într-o vreme când aproape se pândesc scenele care ar putea conduce spre grotescul vulgar.

Emoționant jocul de-a moartea al tinerilor inocenți în scena Poruncii a șasea: să nu ucizi.

Scena finală îți taie respirația: litercle tuturor Poruncilor cad fulgerător, ca trăsnete, provocând deopotrivă surpriză și emoție. Încolro o gonesc valvăteje, ducând

cu ele și conținutul dureros al cuvintelor? În neant, desigur, de unde vor răsări iar și iar până la capătul lumii... Cei doi bătrâni însă rămân acolo, ca un reproș: ei unde să se ducă, dacă nu în salvatoarea, definitiva plecare? Dar tinerii, ei spre ce mărsăluiesc oare? Pentru ce? Folosește la ceva agitația lor?

Ilustrația muzicală nu știu cui aparține, dar mi s-a părut adecvată pe tot parcursul spectacolului.

Un public entuziast a aplaudat minute în șir performanța trupei teatrale arădene. Dacă spectatorii vor respecta sau nu Poruncile, e treaba lor. E sigur însă că au plecat din teatru cu câteva întrebări legate de viața lor, întrebări care le vor tulbura o vreme aparenta liniște ce vine din bunăstare și, cine știe, poate vor medita puțin și la învățăturile biblice.

P.S. Un caiet-program nesemnlat, dar bine scris și cu o grafică elegantă, însoțește spectacolul, însă, din nou, cum am mai semnalat, nu e trecut data premierei; acum nici măcar anul, stagiunea, deși pentru documentare sunt date imperios necesare.

Teatrul Clasic „Ioan Slavici“ Arad – Decalog un spectacol de step și pantomimă. Regia artistică: Laurian Leontin Oniga. Asistent regie, mișcare scenică: Ștefan Cepoi. Coregrafia: Andreea Păduraru. Decor: Laurian Popa. Costume: Oana Văran Goia. Light-design: ing. Lucian Moga. Concept video-proiecții: Cristian Luchian. Proiecții: Adelin Ghionghioșan. Cu: Ovidiu Ghiniță, Adriana Ghiniță, Zoltán Lovas, Bogdan Costea, Andrei Elek, Carmen Vlaga, Angela Petrean, Liliana Balica, Oltea Blaga, Ionel Bulbuc, Sorin Calotă, Alina Danciu, Etelka Magyari, Levente Kocsardi, Marian Parfeni. Data premierei: 13 aprilie 2008.

Despre vinovăție, altfel...

Numele orădeanului Pașcu Balaci a început să fie cunoscut în ultimii ani, după ce i s-au jucat câteva piese (la Iași sau la Radio) și, după ce a primit anul trecut o mențiune la Concursul organizat de Teatrul de Comedie. De altfel, Mircea Ghițulescu îi rezervă în cărțile sale o pagină în care îi analizează atent și cu încredere în talentul lui, cam toate creațiile dramatice.

De profesie avocat, Pașcu Balaci cochetează cu Poezia și cu Teatrul încă din timpul studenției. Stau, între altele, mărturie, nenumăratele variante ale pieselor sale, aflate azi în biblioteca teatrului din Oradea. Și, în primul rând cele vreo zece volume publicate până acum: poezie, teatru (istoric, comedie, dramă) și proză. În cei cincisprezece ani care s-au scurs de-atunci (nu m-aș mira să mi se spună că, de fapt sunt douăzeci!), câte un titlu sau altul apărea și pe afișul Teatrului orădean – chiar și pe cel al secției maghiare – dar, ca prin minune, spectacolul anunțat nu mai ajungea la public... Despre cauze, de fiecare dată altele, nu este momentul să vorbim aici. Eu una am spus, nu o dată, că Norocul l-a cam ocolit pe scriitorul Pașcu Balaci, de altfel unul dintre cei mai generoși cu amicii din lumea scenei care, cum știm, apreciază discuțiile pe teme teatrale, mai ales când ele sunt însoțite de un pahar de vin bun...

Iată însă că, într-un târziu, am apucat să și vedem una dintre piesele pe care le-am citit în urmă cu atâția ani... Este vorba de **Victima și călăul** care a suferit, de-a lungul timpului, nu puține modificări, unele, recunosc, stricând, mai mult decât îmbunătățind textul inițial.

Dublât de avocat, dramaturgul Pașcu Balaci a imaginat o situație dramatică în strânsă legătură cu universul justițiar. Teme pasionante, să recunoaștem: raportul justiție-individ-societate, vinovăție-nevinovăție, pedeapsă, iertare...